

**Klaipėdos universiteto strateginės mokslo krypties
„Darnios sveikatos ir gerovės link“
podoktorantūros stažuotės temos paraiška (2024-2026)**

Stazuotės temos pavadinimas	Sveikatos technologijos lėtinių ligų (savi)kontrolei ir gyvenimo kokybei gerinti
Stazuotės mokslo kryptis (-ys), vykdomas padalinys, pradžia, trukmė	KU Sveikatos mokslų fakultetas 2024 09 01 - 2026 08 31
Trumpas mokslinių tyrimų ir siekiamų rezultatų aprašymas (tikslas ir uždaviniai, raktažodžiai)	<p>Sergamumas lėtinėmis ligomis yra sparčiai augantis pasaulyje ir Lietuvoje. Sveikatos duomenys rodo, kad trečdalis 15 metų ir vyresnių žmonių turi lėtines ligas ir tai vyrauja net 27 šalyse (Health at Glance, 2019). JAV duomenimis 27 proc. suaugusių turi kelias lėtines ligas (Hacker, 2024). Viena labiausiai paplitusių lėtinių ligų yra cukrinis diabetas. Cukrinis diabetas ir širdies ligos buvo laikomi didžiausiais rizikos faktoriais sergamumui ir mirtingumui COVID pandemijos metu (Hacker, 2024). Lietuvoje 2022 m. cukriniu diabetu (CD) (E10–E14) sirgo 154 681 asmuo, t. y. vienas iš 20 vyrų ir 1 iš 17 moterų. Sergančiųjų skaičius 2014–2022 m. palaipsniui didėjo: vaikų, sergančių CD, skaičius padidėjo 34 proc., suaugusiųjų – 28,8 proc. (Higienos institutas, 2023). Kasmet vaikų, sergančių cukriniu diabetu, padaugėja 3 procentais. Pasauliniu mastu cukriniu diabetu serga 537 milijonai žmonių, prognozuojama, kad 2030 metais sergamumas išaugs iki 643 mln. (Diabetes atlas, 2021). Cukrinis diabetas gali sukelti plataus spektro ūmines ir lėtines komplikacijas (retinopatiją, nefropatiją, stambiųjų ir smulkiųjų kraujagyslių pažeidimus ir įvairius kitų organų pažeidimus), lemiančias papildomas sveikatos problemas ir trikdančias vaiko arba suaugusiojo sergančio cukriniu diabetu, gyvenimo kokybę. Todėl tinkama ligos kontrolė ir savikontrolė yra gyvybiškai svarbi. Pastaruoju metu naudojama vis daugiau inovatyvių priemonių, kurios atsiranda technologijų dėka. Tačiau susiduriama su įvairiomis problemomis, dėl kurių sunku įgalinti šias priemones efektyviai tarnauti ligos (savi)kontrolei ir žmogaus gyvenimo kokybei gerinti (Isaacs et al., 2020). Tyrimai rodo, kad technologijos gali reikšmingai prisidėti prie efektyvios ligos (savi)kontrolės, dėl kurios sergant cukriniu diabetu galima kuo ilgiau išsaugoti gerą sveikatos būklę ir gyvenimo kokybę (Cyranka, Matejko, Juza et.al., 2023; Chrysi, Michopoulos, Dimitriadis & Peppas, 2023). Tačiau trūksta sistemingų ir metodologiškai pagrįstų tyrimų, todėl šia kryptimi bus dirbama.</p> <p>Raktažodžiai: cukrinis diabetas, (savi)kontrolė, sveikatos technologijos.</p>
Temos atitiktis strateginės mokslo krypties tikslams ir prioritetams	Tema gali būti laikoma strateginės mokslo krypties „Darnios sveikatos ir gerovės link“ integralia poteme. Lėtinės ligos ir jų kontrolė daro didelę įtaką žmogaus su sveikata susijusiai gyvenimo kokybei ir gerovei.. Todėl šių ligų moderni kontrolė, kuri įgalina paciento savikontrolę yra svarbus tyrinėjimo aspektas.
Planuojami tarpiniai ir galutiniai rezultatai (mokslinė produkcija: publikacijos, pranešimai ir kt.)	Parengti (paskelbti) 4 tarptautinio lygio mokslo straipsniai ir 2 moksliniai pranešimai tarptautiniame mokslo renginyje.
Reikalavimai stazuotojui	Į mokslininko stazuotojo pareigas pretenduojantis asmuo turi atitikti šiuos reikalavimus: 1. turi turėti mokslo daktaro laipsnį arba jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją (toliau – mokslo laipsnis)

	<p>2. nuo mokslo laipsnio suteikimo dienos iki skyrimo į šias pareigas dienos turi būti praėję ne daugiau kaip 5 metai. Laikotarpis, kurio metu asmeniui buvo suteiktos nėštumo ir gimdymo, tėvystės atostogos ar atostogos vaikui prižiūrėti, į šį 5 metų laikotarpį neįtraukiamas.</p> <p>3. Mokslininko stažuotojo pareigas asmuo gali eiti tik kitoje institucijoje negu ta, kurioje jis parengė disertaciją.</p> <p>4. Į mokslininko stažuotojo pareigas gali pretenduoti Lietuvos Respublikos piliečiai, Europos Sąjungos ir Europos Ekonominės Erdvės valstybių piliečiai, kitų užsienio valstybių piliečiai ir asmenys be pilietybės, jeigu Lietuvos tarptautinėse sutartyse ar kituose teisės aktuose nenumatyta kitaip.</p>
Temos aprūpinimas (infrastruktūra, sąsaja su vykdomais projektais)	Temos vystymui nėra reikalinga specifinė infrastruktūra.
Numatomas stažuotės vadovas	Prof. dr. Rita Vaičekauskaitė
Vadovo įdirbis siūlomoje temoje	<p>Parengta monografija „Negalios studijų kritinis diskursas sveikatos mokslų kontekste“.</p> <p>Šios temos vystymas sukurtų tęstinumą 2014–2020 metais KU vykdytam didelės apimties Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ projektui “Specialistų rengimo teikti visavertę pagalbą asmenims su negalia sveikatos priežiūros sistemoje tyrimas keliant tyrėjų kompetencijas (VIPA)”, kuriame aktyviai teko dirbti (Nr. 09.3.3-LMT-K-712).</p>